Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 3 (85) | Vilnius 1939 m. sausio 7 d. (šeštadienis) | Antri metai

Šiame numeryje

Dar apie Lietuvos—Lenkijos santykius. Ministro Beko pasimatymas su Hitleriu. Prancūzijos premjero kelionė. Ką rašo italų laikraščiai apie Lietuvą.

Lietuvos Premjero kalba. Ar galimas naujas pasaulio padalinimas. Naujoji Cekoslovakija.

SPAUDA IR GIMTOJI KALBA

Laikraščiuose gana dažnai parašome, kodėl reikia gerbti ir branginti gimtoji kalba. Sielojamės, kad vienur kitur mūsų kaimo žmonės nemoka kaip reikiant savo gimtojo žodžio ar rašto vertinti, ir džiaugiamės, kada tam žodžiui šiaip ar taip reiškiama garbė.

Kitam gal net nusibodo klausytis tų visų šnekų apie gimtąją kalbą. Bet sunku išlaikyti nieko nerašius apie tuos reikalus, kurie nuolat yra opūs ir svarbūs ne tik mūsų liaudžiai, bet ir šviesuomenei. Kita vertus, gal net sveika nuolat minėti tai, ko mums trūksta: nemanysime, kad jau esame kalbos dalykuose tiek tobuli, jog toliau galime nebesirūpinti ir nebesimokyti. Dažnam iš mūsų labai trūksta pačių svarbiųjų kalbos ir rašybos žinių. O be jų negalima apseiti tam, kas yra baigęs mokyklą ir patekęs į šviesuolių eiles, kas šį tą noroms nenoroms turi parašyti laikraščiui, įstaigai, draugui, ar vyresniam. Ragindami savo kaimą gerbti gimtąją kalbą, blogai darytume patys mes, šviesuomenė, jos negerbdami. Mokyklą, kurią baigėme, mokslas, kurį įgijome, mus, inteligentus, kaip tik dar labiau nei ką kitą įpareigoja stengtis suprasti savo gimtosios kalbos dvasią ir mokėti gražiai lietuviškai savo mintis pasakoti. Žodžiu, visi, kaip vienas, sutinkame privalą gimtąją kalbą gerbti, bet darbu ne visi mokame paremti tą savo tvirtinimą.

Antai yra visa eilė mūsų inteligentų, baigusių lietuvišką mokyklą, kuriems savoji kalba, atrodo, nei šilta nei šalta. Dauguma jų tenkinasi tuo, ką mokykloje mokėjo, kiti net pamiršta, ką mokėjo, treti kažkaip nemokėdami vargais negalais prasmuko pro egzaminus ir dabar, patenkinti savo žiniomis, daugiau nė nesirūpina pramokti. Jei kada dėl menko kalbos mokėjimo tenka vienam kitam patirti nesmagumų, tai gali būti apkaltinti mokytojai, sąlygos, nelietuviška aplinka, tik ne pats kaltininkas. O iš tikrųjų esti kaltas dažniausiai tas, kas nesimoko, arba mokėdamas savęs nesistengia kontroliuoti. Yra dar ir tokių žmonių, kurie rašydami nori kažkaip nepaprastai reikšti savo mintis, kitaip nei įprasta. Taip darydami, jie, tur būt, mano savo rašinį geriau parašysią. O išeina priešingai. Pretenzingai, rizgiai reiškiama mintis skaitytojui dažniausiai visai negalima suprasti. Tokia kalba rašytas ir visas rašinys paprastai esti niekam tikęs. Kartais tenka girdėti vieną kitą laikraščio bendradarbį nusiskundžiant straipsnio taisymu, braukymu. Žinoma, bet kam nemalonu matyti savo straipsnį baisiai subraukytą. Dar nemaloniau braukyti, kai geros mintys išreikštos bloga kalba. Šitokių nemalonumų išvengti norėdami, rašantieji turėtų labiau susirūpinti savo kalba. Jie turi rašyti paprastai, taip kad kiekvienas, kas tik moka skaityti, parašytąją minti lengvai suprastų.

Dažnai atsitinka, kad paprastas žmogelis, tik liaudies mokykloje pramokęs rašyti, taip sklandžiai savo mintis reiškia, kad gali jam pavydėti net vidurinius mokslus baigęs inteligentas. Sakysit, čia nelygu gabumai. Tiesa, gabumai nelygūs. Bet jei kam pakako gabumų mokyklai baigti, tam turi pakakti gabumų bent jau pakenčiamai ir rašyti išmokti. Juk niekaip negalima pateisinti mūsų inteligento, kurs, baigęs vidurinę lietuvių mokyklą, net pasirašyti teisingai nemoka (faktas!). Kad neatrodytų, jog čia tuščiai kalbama, išrašysiu iš vieno autoriaus rašinio dvejetą būdingų sakinių: *1) „Tuo kart būtinu yra reikalingumu ir pareiga užsiimančių žmonių mokslu, kad kiekviena jo šaka būtų traktuojama ir tiriama atskirai, neprigulint vienai nuo kitos". 2) „Apleisti mūsų liaudies kultūrą ir neatkreipti į ją domės yra negalimumu"*. Tokių ir dar biauresnių sakinių iš įvairių rankraščių galima kiek norint prirankioti. Čia pacituotųjų sakinių autorius (tiksliau sakant autorė) mokosi jau aukštojoj mokykloj. Anot mūsų žmonių, sarmata ir „nevigada". Reikia su šitokiomis silpnybėmis kaip nors visiems susidėjus kovoti, nemokančių ar nesimokančių ambiciją paveikti, kad pagaliau rašydami imtų save nors kiek kontroliuoti.

V. M.

Agentūra „Iskra" apie lietuvių lenkų santykius

Kai kurie lenkų laikraščiai įsidėjo pusiau oficialios agentūros „Iskros" straipsnį, kuriame kalbama apie lietuvių lenkų santykius praėjusiais metais. Pirmiausia straipsnyje nurodoma, kad nuo lietuvių lenkų santykių užmezgimo praėjo tik devyni mėnesiai. Per tą laiką buvo nueitas ilgas kelias susiartinimo srityje, o tas susiartinimas abiem valstybėm reiškia taikingą sugyvenimą ir bendradarbiavimą visose srityse. Straipsnyje pabrėžiami Lietuvos ministro pirmininko Mirono, lenkų užs. reik. ministro Beko ir Charvato pareiškimai, kurie abiejų kraštų visuomenėje rado palankaus atbalsio. Lenkų lietuvių santykių gerėjimas matyti ir lenkų visuomenės nusistatyme Lietuvos įvykių atžvilgiu. Priešingai aliarmuojantiems ir įtartiniems gandams, kurie kai kurių kraštų spaudoje skleidžiami dėl Klaipėdos, lenkų spauda nepasidavė tų laikraščių aliarmuojančiai įtakai. Lenkijoje vyrauja bendras įsitikinimas, kad Lietuvos vyriausybė ir visuomenė, kurioms nestinga tikrovės pažinimo, nugalės kliūtis. Klaipėdos padėties stebėjimas lenkų visuomenei jau kuris laikas leido įsitikinti, kad Lietuvos vyriausybė tautybių klausimą išspręs vietoje, ypatingai, kad šiuo reikalu ji gali pasitikėti vieno kaimyninio krašto palankumu. Lietuvos vyriausybė parodė tvirtumą ir ryžtingumo dvasią, stiprindama vidaus padėtį. Tai rodo, kad Lietuvoje esama pakankamai elementų patikrinti Klaipėdos klausimo sutvarkymui.

Lietuvos vyriausybės pastovumas yra vienas iš veiksnių, kurie gali skatinti gerus kaimynystės santykius tarp Lenkijos ir Lietuvos. Straipsnio pabaigoje reiškiamas linkėjimas, kad abi pusės ir toliau laikytųsi taip laimingai pasirinkto kelio.

Būdingas sugretinimas

Oficialė Lenkijos telegramų agentūra Pat įdėjo vyriausiame ozono dienraštyje „Gazeta Polska" svarbių Lenkijos užsienio politikos įvykių sąrašą.

Ketvirtas skyrius paskirtas Lietuvos Lenkijos santykių užmezgimui ir yra paduoti patys svarbieji su šiuo klausimu susiję įvykiai. Kadangi visi jie mūsų laikraščio skaitytojams yra žinomi, tai nekartosime. Norime tik suminėt būdingą dviejų faktų sugretinimą.

Pat agentūra tarp kitko rašo:

„Po premjero Mirono deklaracijos (IV-9 d.) apie santykių su Lenkija užmezgimą, buvo patvirtintas naujas Kauno lenkų gimnazijos direktorius, o Lenkijos valdžia (IV-23 d.) davė leidimą leisti lietuvišką „Aido" laikraštį, kuris pasirodė Vilniuje IV-29 d."

Nemažiau būdingas yra ir kitas agentūros Pat paduotas sugretinimas.

„Vilniaus Vadavimo Sajunga Lietuvoje buvo uždaryta XI 25 dieną, o Lenkijos valdžia XI-30 dieną leido veikti Vilniuje Lietuvių Mokslo Draugijai".

Prie šių būdingų sugretinimų, kurių pirmasai liečia mūsų laikraštį, dėl žinomų aplinkybių nededame jokių komentarų, tik norime pastebėti, kad senoji Vilniaus Lietuvių Mokslo Draugija administracinės valdžios galutinai yra uždaryta. Dėl naujos mokslinio pobūdžio draugijos turime pasakyti, kad kol kas ji neveikia, nes dar neužtvirtintas jos statutas.

Italų spauda apie Lietuvą

Italijos spauda su dideliu atidumu seka Lietuvos ir Vokietijos susiartinimo politiką. Kaip tokio išsiplėtojimo ženklą italų spauda skelbia neseniai užsienių reikalų ministro Urbšio padarytus pareiškimus Havaso atstovui, lygiai kaip ir pulkininko Škirpos parinkimą Lietuvos pasiuntiniu Vokietijai.

Greta tų informcinio pobūdžio žinių, reikia taip pat pabrėžti ilgą ir Lietuvai labai palankų straipsnį, paskelbtą Neapolio dienraštyje „Roma". Straipsnis yra pavadintas „Lietuva, žemdirbių žemė". Straipsnio autorius, pabrėžęs tuos sunkumus, kuriuos Kaunui teko pergyventi prieš Didįjį karą, ir miesto negalėjimą plėtotis dėl lauko tvirtovių, kuriomis jį buvo apsupę rusai, rašo: „Šiandien Kaune jau yra 140.000 gyventojų. Iš senovės tvirtovės jau nieko nebeliko. Šiandien miestas didžiuojasi savo elegantiškais autobusais. Miesto vaizdas yra visai pasikeitęs ir statoma ar projektuojama eilė naujų didelių pastatų".

Toliau straipsnio autorius kalba apie drąsią žemės reformą, kuri buvo vienintelis būdas socialiniam klausimui spręsti ir išgelbėti kraštui nuo bolševizmo. Apie tai laikraštis rašo: „Apie 40.000 kaimiečių šeimų palankiomis sąlygomis gavo po didelį žemės gabalą. To rezultatai buvo tokie: ekonominiu atžvilgiu žemės ūkio produkcija vidutiniškai pakilo 30 proc., socialiniu ir politiniu atžvilgiu — žemės ūkio proletariatas buvo pakeistas klase darbščių ūkininkų, kurie šiandien yra krašto stuburkaulis. Iš tos sveikos ir didžiai prie žemės prisirišusios klasės yra gimusi jaunoji lietuvių intelektualinė klasė".

— Lietuvos Karo mokyklos viršininkui gen Musteikiui išėjus į krašto apsaugos ministrus, Karo mokyklos viršininku paskirtas ligšiol buvęs Lietuvos karo atstovas Sovietų Rusijai pulk. Skučas.

— Kaune netrukus pradės eiti Blaivybės Draugijos leidžiamas dvisavaitinis laikraštis „Sargyba", kuri praėjusiais metais ėjo kaip „Ūkininkų — Vyrų Žygių" priedas

Min. Beko pasimatymas su Hitleriu

Kai kurie lenkų laikraščiai praneša, kad šiomis dienomis Lenkijos užsienių reikalų ministras Bekas pasimatysiąs su Vokietijos kancleriu Hitleriu. Šiuo metu min. Bekas vieši Prancūzijoje ir grįždamas į Lenkiją pakeliui sustotų Vokietijoje ir čia pasimatytų su kancleriu Hitleriu.

Tačiau kol kas oficialiai Varšuvoje dar nieko nepaskelbta apie šį Beko su Hitleriu pasimatymą.

„Neduosime nė sprindžio imperijos žemės" kartoja prancūzai

Kaip žinia, šiuo metu Prancūzijos premjeras Deladie, kelių vyriausiojo štabo viršininkų lydimas, vieši Tunise, o prieš tai aplankė Korsikos salą.

Kaip Korsikoje, taip ir Tunise Prancūzijos premjeras visų gyventojų buvo sutiktas labai iškilmingai. Kalbėdamas Korsikoje Deladie dar kartą pasakė, kad Prancūzijos žemių niekam nė sprindžio neatiduosime.

Kadangi premjerą Deladie lydi keli prancūzų karo laivai, tai jo kelione labai nepatenkinti italai, kurių spauda vadina tai nereikalinga demonstracija. Nepatenkinta italų spauda ir Prancūzijos prezidento Lebruno kalba, kurią jis pasakė Naujųjų Metų proga, priimdamas diplomatinį korpusą.

Prancūzijos prezidentas taip pat aiškiai pažymėjo, kad, jei bus reikalo, Prancūzija, nė sekundės negalvodama, gins savo sienų nelečiamybę.

Šveicarija kažką bloga nujaučia

Didelį įspūdį padarė ramios Šveicarijos susirūpinimas savo saugumu. Nors Šveicarijai kol kas jokia valstybė negraso ir pretensijų prie jos žemių nereiškia, bet šveicarai jau prieš keletą metų susirūpino savo kariuomenės padidinimu, geresniu jos apginklavimu ir, apskritai, pasidarė jautresni dėl savo valstybės saugumo.

Pagaliau, šiomis dienomis Šveicarijos vyriausybė įteikė parlamentui projektą, kad ginklavimuisi būtų pripažinta dar keli šimtai milijonų šveicarų frankų.

Tuo būdu šiemet Šveicarija savo saugumui yra paskyrusi apie milijardą frankų. Turint galvoje Šveicarijos didumą ir jos gyventojų taikingą nusiteikimą, reikia manyti, kad Šveicarija tikrai kažką blogo nujaučia, jei taip skubiai ginkluojasi.

— Šiomis dienomis sugrįžo savaitę laiko Ryme viešėjęs vyskupas Bučys. Ryme jis tarėsi dėl savo tolimesnės veiklos unitų tarpe. Sugrįžęs Kaunan, vysk. Bučys apsilankė pas užsienių reikalų min. J. Urbšį.

— Nuo šių metų pradžios nustojo Kaune ėję du laikraščiai: „Mūsų Kraštas" ir „Mūsų Vilnius".

Ir Danija nori būti neutrali

Vokiečių dienraštis „BZ am Mittag" sausio 2 dieną paskelbė danų ministro pirmininko Munko laikraščio korespondentui suteiktą pasikalbėjimą.

Ministras Munkas ta proga pasisakė apie Danijos nusistatymą neutralumo klausimu. Munkas pareiškė, kad Danijos neutralumas, jei kiltų karas, būtų toks pats, kaip neutralumas, kuris padėjo nuo 1914 iki 1918 metų išlikti Danijai nuošaliai nuo konflikto.

Paklaustas, ar Šiaurės valstybės, kurias taip glaudžiai jungia bendri interesai, galėtų nutarti laikytis bendrai kai kuriais jų neutralumą liečiančiais klausimais, ministras pareiškė:

„Tokiam atvejui, jei karas sukeltų didelių sunkumų Skandinavijos valstybių prekybos santykiams su kariaujančiomis valstybėmis, su kuriomis Skandinavijos valstybės palaiko žymią prekybą, numatyta organizuoti didesnių prekybos mainų tarp Šiaurės valstybių".

Munkas dar pridūrė, jog numatyta ir kitokių priemonių patikrinti, kad normaliai veiktų neutralumo nuostatai.

Vokiečiai negali pamiršti žydų

Po paskutinių Vokietijos žydų pogromų, kurie buvo suruošti ryšium su Vokietijos diplomato Paryžiuje sužeidimu, atrodė, kad Vokietijos žydai kurį laiką — galės pagyventi ramiai.

Tačiau dabar aiškėja, kad hitlerininkai ir toliau neatsisako kovoti su žydais, kol galutinai jų nusikratys. Vokietijos propagandos ministras Gebelsas viename dienraštyje įdėjo straipsnį, kuriame graso žydams, primindamas, kad anksčiau ar vėliau žydai turės išsikraustyti iš Vokietijos.

Ta proga Gebelsas pataria, kad žydų klausimas kuo greičiau būtų išspręstas ir visoje Europoje.

Ligšioliniai Lietuvos valstybės laimėjimai

Ministro pirmininko Vl. Mirono kalba

Naujųjų Metų išvakarėse Lietuvos ministras pirmininkas Vl. Mironas pasakė per radiją kalbą, kurioje nušvietė ligšiolinius Lietuvos, kaip nepriklausomos valstybės, laimėjimus įvairiose gyvenimo srityse. Čia dedame kai kurias tos kalbos vietas.

„Praeiti metai mūsų kraštui buvo ne eiliniai. Praėjusiais metais šventėme mūsų nepriklausomo gyvenimo dvidešimties metų sukaktį ir įvairiomis progomis džiaugėmės savo laimėjimais, kuriuos per šį savo gyvenimo etapą pasiekėme. Ir džiaugtis yra ko. Mūsų laimėjimai visose srityse yra nemaži ir visiems matomi. Dar labiau jais tenka džiaugtis atsiminus, prie kokių sąlygų mums teko darbas pradėti.

Iš priespaudos ir karo laikų nestiprūs ir negausingi išaugome. Daug stigo žmonių—stigo ir priemonių pradėti sunkų valstybės atstatymo darbą. Teko viskas iš naujo kurti. Ir tas darbas, dėl suprantamų priežasčių, iš pradžių buvo nelengvas.

Švietimo srityje 1920 m. teturėjome tik tūkstantį pradžios mokyklų su 70.000 mokinių. Dabar šioje srityje daug padaryta. Jei anksčiau pradžios mokslas daugumui tebuvo tik su dideliu vargu pasiekiamas, tai dabar, įvedus privalomą pradžios mokslą, jis yra kiekvienam prieinamas ir būtinas. Todėl pradžios mokyklų skaičius šiuo metu išaugo ligi 2,5 tūkstančio, kuriose mokosi 300.000 mokinių. Įvedus priverstinį pradžios mokslą, naujų beraščių nebeatsiranda, o likusieji baigia nykti. Taip pat didelę pažangą matome ir vidurinio mokslo srityje. 1920 m. teturėjome 40 vidurinių mokyklų ir gimnazijų su 9.000 mokinių, dabar gi turime 90 gimnazijų bei vidurinių mokyklų su 18.000 mokinių ir eilę specialinių mokyklų su 8.000 mokinių. 1920 m. tebuvo išleista 90 abiturientų, — dabar kasmet išleidžiama virš tūkstanties abiturientų. Per visą gi nepriklausomo gyvenimo laikotarpį mūsų gimnazijos išleido apie 17.000 abiturientų, o universitetas davė 3.300 žmonių su aukštuoju mokslu.

Taip pat išsiplėtė ir mūsų kultūrinis gyvenimas. Dabar laikraštis, knyga, radijas, organizacijos, įvairios pramogos jau nėra retenybė, bet savaime suprantama ir net būtina mūsų gyvenime apraiška. Turime jau ir savo literatūrą ir savo muzikos bei plastinio meno darbininkų, kūrėjų.

Ypač didelę pažangą padarė mūsų spauda.

Jei nepriklausomybės pradžioje mūsų laikraščius buvo galima ant vienos rankos pirštų suskaityti, kurių tiražas tesiekė 20 000, tai dabar turime per pusantro šimto periodinių leidinių su arti milijono tiražu. Vadinasi, jau vienas laikraštis pas mus tenka kas trečiam gyventojui. Radijas taip pat išsiplėtė ir kartu su spauda atlieka didelį tautos švietimo darbą.

Šiame dvidešimtmetyje mes pradėjome leisti ir savo enciklopediją, sukūrėme savo bibliotekų tinklą, kuris ypač paskutiniais metais imamas dar daugiau plėsti. Keliant dvasinę kultūrą, kartu buvo padaryta ir didelė pažanga mūsų kūno kultūros ugdyme. Dėl to šiais jubiliejiniais metais galėjome suruošti su pakilusia nuotaika praėjusią mūsų tautinę olimpiadą.

Dar didesnių laimėjimų pasiekėme materialinės kultūros srityje. Prieš karą mūsų ūkis buvo apleistas, o karo metu ir tai, kas buvo, liko sugriauta. Mūsų pagrindinė verslo sritis—žemės ūkis—vegetavo pasenusioje trilaukio sistemoje, kurią norint pakeisti, teko skirstyti kaimus į viensėdžius. Tas darbas per pirmą dvidešimtmetį vyriausybės pastangomis buvo energingai varomas ir dabar jau esame arti to darbo pabaigos. Kitas svarbus žemės ūkio tvarkymo darbas, atliktas pirmame dvidešimtmetyje, buvo žemės reformos pravedimas. Per žemės reformą buvo įgalinti įeiti žemės ūkio kultūros kėlimo darban tie mūsų gyventojų sluoksniai, kurie su žemės ūkiu buvo ankštai susirišę, bet kurie buvo atstumti nuo jo tvarkymo. Žemės reforma įliejo naujų jėgų į mūsų žemės ūkio kultūros kėlimo darbą.

Šalia valdymo santykių pakeitimų buvo daug padaryta ir žemės ūkio gamybos pakėlimo srityje. Pieno ir gyvulių ūkis, kuriuo dabar daugiausia mūsų kaimas remiasi, tautinės vyriausybės pastangomis buvo įkurtas per šį dvidešimtmetį. Žemės ir ūkio švietimą plečiant, nuolat kyla mūsų laukų našumas. Taip pat plečiasi ir dirbamos žemės plotai, išplėšiant dirvonus ir nusausinant pelkes.

To darbo dėka padidėjo 450.000 hektarų dirbamos žemės.

Taip pat išaugo ir mūsų pramonė ir prekyba. Pirmoje eilėje išaugo ta pramonė, kuri apdirbinėja ir eksportuoja mūsų žemės ūkio produktus, kaip „Maistas“, „Pienocentras“ ir „Lietūkis“. Plečiasi ir pramonės šakos, duodamos darbo mūsų tautos prieaugliui. Plečiantis mūsų pramonei, auga miestai. Intensyvinant ūkį, atsiranda pareikalavimas darbo jėgų ir mūsų žmonės suranda darbo savo tėvynėje, ir suvaržyta emigracija jųjų jau nebebaugina.

Per šį pirmą dvidešimtmetį ypač nemaža padaryta susisiekimo srityje. Klaipėdos uostas užaugo erdviu Baltijos uostu, per kurį eina virš $^{3}/_{4}$ visos Lietuvos prekybos. Pastatytas Kazlų Rūdos Šeštokų, Šiaulių, Kretingos, Panevėžio — Joniškėlio geležinkeliai, pastatytas žemaičių plentas, pastatyti kiti plentai jungią mūsų provincijos centrus vieną su kitu, pagerinti vieškeliai, įvestas auto ir oro susisiekimas. Patogiai ir prieinamai sutvarkytas pašto ir telefono susisiekimas, išsiplėtė radijo vartojimas, ir augant radijo prenumeratai, teko susirūpinti galingesnės stoties statyba.

Prekyboje, pramonėje, versle lietuvis jau nebe svečias. Jisai drąsiai skina sau kelią šiose srityse ir galime tikėtis ir palinkėti jam tinkamo laimėjimo. Šarvuojasi savo tėvynėje lietuvis ir mokslu. Neskaitant privalomo pradžios mokslo, tankus tinklas vidurinių mokyklų pilnas lietuviško jaunimo. Aukštosios mokyklos davė jau didelį skaičių apsišarvavusių mokslo diplomais vyrų. Tas skaičius dirbančiųjų ir besiruošiančiųjų į darbą beveik šimteriopai praneša anuos mūsų pradžios kūrimosi laikus. Tokį lietuvybės stiprėjimą matome ir kitose srityse. Pav., jei 1923 m. mūsų universitete lietuviai studentai sudarė tik 56%, tai dabar jie sudaro jau 80%. Dabar lietuviai savo tėvynėje jau nebe tie kurie buvo prieš 20-tį metų. Jie jau sukūrė savo kultūrinį gyvenimą ir praėjo 20 ties metų nepriklausomo gyvenimo mokyklą.

Tad žengdami į naują dvidešimtmetį galime būti drąsūs. Jei prieš 20-tį metų pradėję darbą su tokiom mažom jėgom pajėgėm tiek daug padaryti, tai ateinančio dvidešimtmečio angoje turėdami daugiariopai padidintų jėgų, šimtus darbščių savivaldybių, kurios jungia mūsų geros valios piliečius ir didelį tinklą tėvynę mylinčių organizacijų, galime tikėtis dar didesnių vaisių. Siekdami didelių darbų—būkime tad vieningi, kaip ir kitos tautos, visi kaip vienas burkimės apie Tautos Vadą ir eikime jo rodomais keliais. Ypatingai dabar, kada tarptautiniai įvykiai stato Lietuvą vis prieš sunkesnius uždavinius. Būkime tad vieningi, sąžiningai dirbkime savo darbą.

Mylėkime savo kraštą. Meilė Dievui padedant, mus vienys ir stiprins.

Džiaugdamies pirmo dvidešimtmečio laimėjimais, drąsiai ženkime į antrą dvidešimtmetį su didesniu tikėjimu ir viltimi. Mūsų dar laukia dideli uždaviniai ir darbo yra daug. Bet ir jėgų turime daugiau — negu pirmo dvidešimtmečio pradžioje.

Su tomis jėgomis, kurias mes per pirmą dvidešimtmetį išsiauginome, mes turime visišką pagrindą tikėti antrajame dvidešimtmetyje pamatyti Lietuvą dorą, susiklausiusią, metusią pyktį ir kerštą, meilės junge vienybėn sutelktą, elektrifikuotą ir sumūrintą. Prie šių didelių uždavinių turime žengti tvirtai ir vieningai“.

Lietuvos Min. Pirmininkas Vl. Mironas

Seniūnijų tarybininkų rinkimų daviniai

Andriejavo valsčiuje į seniūnijų tarybos narius rinkimai baigėsi gruodžio 11 d. Visose rinkimų apygardose buvo išstatyta tik po vieną sarašą, todėl ir balsavimų nė vienoje vietoje nebuvo. Bendrai paėmus lietuviai valstiečiai rinkimuose dalyvavo aktyviai ir pravedė atatinkamą savo kandidatų skaičių. Lietuvių gyvenamuose kaimuose tiek yra išrinkta į seniūnijų tarybos narius: Kraivėnuose — 12, iš jų 11 lietuvių ir 1 lenkas, Trumpalyje—3, iš jų 2 lietuviai ir 1 lenkas; Trumpališkyje visi 4 lietuviai; Giluišiuose—2 lietuviai; Vaiponioje — 5, visi lietuviai; Vaičiuliškėje — 8, visi lietuviai; Šventiškiuose - Kalinave — 4, visi lietuviai, Anglinėje — 3, iš jų 2 lietuviai ir 1 lenkas; Senuose Ramonuose — 3, visi lietuviai; Aleksandraukoje — 4, 1 lietuvis ir 3 lenkai; Mikalajaukoje — 4, 2 lietuviai ir 2 lenkai; Budziske—3, 2 lietuviai ir 1 lenkas; Soželkose—5, 2 lietuviai ir 3 lenkai; Andriejave 1 lietuvis.

Visame Andriejavo valsčiuje į seniūnijų tarybų narius išrinkta 52 lietuviai.

Gaigalių (Gervėčių valsč.) seniūniją sudaro lietuviai ir nelietuviai. Pradžioje buvo bandyta sudaryti bendras kandidatų sąrašas. Bet kai lietuvių pastatytus kandidatus sąrašo įgaliotinis pakeitė kitais, mažiau susipratusiais lietuviais, tuomet lietuviai gaigaliečiai sudarė savo atskirą sąrašą. Esant dviems sąrašams, įvyko balsavimas. *Lietuvių išrinkta 6*, nelietuvių 10.

Dargužlų (Valkininko valsč.) seniūnijoje buvo įteikti du kandidatų sarašai. Įvykus balsavimui, paaiškėjo, kad išskiriant mokyt. M. J. *visi išrinkta lietuviai*. Iš viso išrinkta 16 tarybininkų.

AP. BRAZDŽIONYTĖ

2)

KONKURENTAI

— O čia ta žmona guli, — nors pasikark žmogus.

Į lauką Juozas nebėjo: sėdėjo tvarte ir laukė. Kad tik gerai baigtųs, kad tik laimingai, rūpinos jis. Kiaulei labiau nerimaujant jis sugrįžo pirkion ir susikrimtęs kalbėjo:

— Bijau, gal reiktų gydytoją parvežti; tą, dėl gyvulių, kaip ji ten vadina.

Žmona išbalusi, sukandusi dantis, tylėjo. Ji jautėsi iš tikrųjų kalta nelaiku susirgusi, negalinti tokią svarbią valandą būti prie kiaulės.

Juozas, kartu su bobute, išėjo į tvartus ir ilgai negrįžo. Magdė, likusi viena, nerimavo:

— Gal kokia nelaimė?

Netverdama lovoje ji pakilo ir lėtai prislinko prie lango pažiūrėti. Nieko nesimatė. Ji jautėsi galinti paeiti, bet nepajėgianti gulėti. Išslinko į kiemą ir, įsitverdama tvorų, nušliaužė iki tvarto.

Pastebėjęs ją tarpuduryje vyras, neatitraukdamas akių nuo kiaulės, tarė:

— Vienas jau yra.

Tuojau atsirado ir antras.

Magdė įsitvėrė adverijos ir susirūpinus žiūrėjo į kiaulę. Jai pasirodė, kad viskas laimingai baigėsi; net lengviau pasidarė. Ji svyruodama apsisuko grįžti pirkion.

— Tik du, — jaudinasi vyras parėjęs iš tvarto. — Gražūs, kaip kleckai, bet — du. Štai tau ir veislinė!

Čia įsikišo bobutė aiškindama, kad pirmaparšės dažnai nedaug veda, bet jie būna stipresni.

— Galbūt ir geri bus bekoniokai, — raminosi Juozas. Ir pagrasė žmonai:

— Na, dabar, žiūrėk man, o tai... Tokie paršai!

Paršeliai augo ne dienomis, bet valandomis. Po ligos atsikėlusi, Magdė nors dar vaikščiojo perkarusi, dejuodama, bet rūpestingai pradėjo globoti paršelius. Ir paršelių motiną prižiūrėjo tik pagal knygos nurodymus: liuobė ją nustatytu laiku ir geriausiu ėdalu.

— Mama, ir man įpilk pieno, — šaukdavo nekartą vaikai, pamatę taisant ėdalą.

Motina dažnai ištaikydavo ir jiems po lašelį šliukštelėti į atkištus produktus. Bet jei pamatydavo vyras, jis pykdavo.

— Grūsk šalin tuos varvalius, sakydavo jis žmonai. — Jie vieni nori viską suryti.

Pasitraukit, vaikai, o tai kai duosiu, — barđavos tada Magdė. Kartais niuktelėdavo kuriam sprandan ir, pačiupusi kibirą, persikreipusi tempdavo ėdalą į tvartą. Ji matydavo pirkioje paliekančias alkanas vaikų akis, girdėdavo lopšelyje mažojo klyksmą, bet viską metus išsiskubindavo pas kiaulę.

— Supkit vaiką, — iš tolo šaukdavo grįždama.

Išplovus kibirus ir baigus ruoštis ji puldavo prie lopšio:

— Ko gi tu vis raudi, sūneli mano? Kas tau? — Ir pasilenkus žiūrėdavo į kūdikį, tartum norėdama sužinoti, kas jam skauda.

— Mano vaikutis, mano mažasis, — liūdnai kalbėdavo paėmusi vaiką į rankas ir nešdavos jį prie lango atidžiau įsižiūrėti.

Tokie buinūs sveiki ir linksmi paršiukai ir toks vis verkiantis vaikas. Net skaudu Magdei.

Su tuo mažuoju vaiku tikrai ne kaip ėjosi. Jis, rodės, augo tiktai galvon ir pilvan. Šiaip atrodė silpnutis, pablyškęs, nuolat viduriavo, sirgo ir verkė. Vieną vakarą kūdikis buvo karštas ir nenorėjo valgyti. Magdė vos spėjo vakare paliuobti kiaulę ir tuojau grįžo prie vaiko.

Parėjusiam iš lauko vyrui ji prinešė vaiką ir pasakė:

— Žiūrėk, kas tam mūsų vaikui yra. Atrodo, kad jis serga.

Juozas mostelėjo ranka:

— Ko jis sirgs, bet prasimanai. Gal pilvas suskaudo. Nešk, paguldyk. O kaip paršeliai? Kiaulė abu juos myli?

— Myli abudu.

— Gera kiaulė, — pasidžiaugė Juozas sėsdamas vakarienės.

Magdė visą naktį nesumerkė akių — taip vis verkė ir dejavo vaikutis. Poryčiais jis užmigo. Ji buvo išvargus ir taip pat rengėsi gulti, bet parūpo dar pažiūrėti paršelių.

Vos jai pravėrus tvarto duris, kiaulė tuojau sukriuksėjo, o čia pat jai pritarė plonytis paršiuko balselis. Tačiau — tik vienas. Aiškiai vienas. Magdė atskiria jų abiejų balsus. Ji skubiai priėjo prie tvorelės ir švietėsi rūkstančiu žibintu. Prie jos artinosi kiaulė ir vienas paršelis; kito nebuvo. Tiktai įėjus tvartelin rado antrąjį šiauduose — nebegyvą, sustingusį, kiaulės nugultą. Negyvas tas, kuris buvo toks minkštas, baltutis ir daugiausia mėgo būti kasomas.

Paėmė paršelį ant rankų ir balsu raudodama nuėjo į pirkią vyrui parodyti.

— Kad ir nesiseka man. Viešpatie, kaip nesiseka! — pradėjo šaukti vyras. — Du turėjo ir iš tų vieną nugulė. Tik tokia kaip tu gaspadinė šitaip ir gali padaryti!, — sušuko jis žmonai.

— Vaikas sirgo, — mėgino teisintis toji.

— Vaikas! Tiek tu ir težinai. Per naktį žibalą be reikalo deginai ir še — vaikas geriausiai miega, o paršelis — negyvas.

Negreit Juozai pamiršo gražųjį paršiuką. Po to įvykio jie dar daugiau pradėjo rūpintis likusiuoju. Jo svoriui matuoti buvo įtaisytos svarstyklės, jo maistas buvo gaminamas pagal knygutės nurodymus, tvartas, kaip ir pridera paršui, visada būdavo minkštai išklotas šiaudais, švarus ir šiltas.

— Tai auga paršelis, kaip rūta darželyje, — sakydavo Juozas.

Apylinkės ūkininkai pradėjo skųstis laikais. Javai ir kiti produktai negirdėtai atpigo. Čia vienam, čia kitam nebepriėmė bekonų. Juozas klausėsi tų kalbų ir nelabai sieloji. Jo paršą tikrai priims, toks gražus jis užaugo, tikras bekonas.

Vieną rytą Juozas prikrovė vežimą šiaudų, uždėjo sukaltus rėmus ir juose uždarė gražųjį bekoną. Apėjo aplink vežimą rūpestingai apžiūrėdamas, ar patogu bus paršui, ar lentelės nenutrins jam kur nors ir ar jis yra pakankamai švarus prisistatyti ponams pirkėjams.

Kol pasiekė miestą, buvo geras pusiaurytis. Prie supirkinėjimo punkto stovėjo eilių eilės vežimų su bekonais. Jų buvo privežta visokių: riebių ir liesesnių, švaručių ir murzinų. Juozas nudengė nuo savojo paršo gūnią, norėdamas sulyginti jį su kitais ir pasidžiaugti saviškio pranašumu. Nors nuo vėjo ir nuovargio paršo balti šeriai buvo kiek pašiurpę, bet jis neatrodė blogiau kaip kiti geresnieji bekonai. Tiktai viena šlaunis pačiame pasturgalyje bevežant buvo nuzulinta iki ryškaus raudonumo.

Vežimų eilė mažėjo labai lėtai. Suvažiavusieji vaikštinėjo tarp vežimų ir šnekučiavosi. Juozas ret-

Ar įvyks naujas pasaulio padalinimas

Pagrindinis pasaulio padalinimas, atseit, tariamai niekeno neužimtų žemių graibstymas, vyko maždaug XVII, XVIII ir XIX amžiuose ir atrodė galutinai sutvarkytas 1918 metais Versalyje. Tačiau, iš tikrųjų, pasaulio žemėlapis, nubraižytas 1918 metais,—bešališkai reikia pripažinti —turėjo daug riktų, daug skriaudžiančių savybių, kurios anksčiau ar vėliau turi būti taisytinos.

Pagrindiniai riktai yra šie: Anglijai ir Prancūzijai atiteko didžiuliai Afrikos ir Azijos plotai, visas Australijos žemynas, daugelis didesnių ir mažesnių salų ir salynų. Šios dvi valstybės pasipelnė netgi per daug, tuo tarpu kai kurios kitos valstybės negavo nieko ir liko mažažemėmis arba bežemėmis, negalinčiomis išmaitinti skaitlingų savo šeimynų.

Kad Anglija ir Prancūzija grobstė ir turėjo didelius plotus XVII ir XVIII amžų, tai dar galima buvo pateisinti: jos tada buvo jaunos,—dabartiniu terminu tariant,—dinamiškos tautos, pilnos energijos. Užimtos vietos buvo intensyviai kolonizuojamos (Šiaurės Amerika), išsiunčiant tautoje atsiradusį žmonių perteklių. Laikotarpis nuo anų iki mūsų laikų žymiai pakeitė šias tautas į senas, persisotinusias ir todėl apie užimtų plotų kolonizavimą negali būti ir kalbos.

Tuo metu, kada daugelyje valstybių milijonai žmonių, bedarbių, badaudami vargais negalais pragyvena, kitur daugybė žemės dirvonuoja.

Kyla klausimas, kodėl sulaikyta yra emigracija į kolonijas? Dvi yra to viso priežastys. Viena jų, kurią paduoda valstybės, nenorinčios užleisti savo žinioje turimų plotų, tai *kapitalų stoka*. Šis tvirtinimas yra klaidingas, nes kapitalo stoką visuomet gali pavaduoti darbas. Tai įrodė kad ir pirmieji išeiviai Amerikoje. Čia glūdi kitas pavojus. Sparčiai kolonizuojant ir didinant gyventojų skaičių, kraštas kuriam laikui, kol įsigyvena atvykusieji emigrantai, iš tikrųjų, pradeda skursti. Jis ir nustoja davęs tiek naudos, kiek davė prieš tai.

Iš tikrųjų betgi bijomasi to, kad civilizuotas žmogus, ypač europietis, būdamas kieno nors priklausomybėj, nerimsta, veržiasi į laisvę tol, kol ją iškovoja. Tai įrodo kad ir Jungtinių Šiaurės Amerkos Valstybių istorija. Todėl valstybės geriau nori turėti savo kolonijose milijoną puslaukinių čiabuvių, nei tūkstantį civilizuotų europiečių.

Tačiau reikia žinoti, kad Europos mažažemiai—jų tarpan ir mes įsiskaitome — trokšta savo siauruose rėžiuose. Skurdžią žmogaus padėtį daug nusveria didžiulės karo reikalams skiriamos sumos, bet daug čia prisideda ir žmonių perteklius, — žmonių, kuriems žūt būt reikia surasti darbas, vieta ir pragyvenimo šaltiniai. Kai kuriose valstybėse varoma akcija prieš žydus yra tik priedanga, nes žydai nesudaro viso žmonių pertekliaus.

Tai, kas įvyko ir vyksta Europoje ir kitur yra tik paruošiamieji darbai, pasiruošimas žūtbūtinei kovai, kuri iš naujo padalins pasaulį ir išspręs, kas ateity vaidins vyraujantį vaidmenį. Pasiruošimas tas yra labai kruopštus, smulkmeniškai apgalvotas. Valstybės, kurios tam būsimam susikirtime neturi ko laimėti, nebent pralaimėti, delsia kiek galėdamos, laimėdamos sau laiką, dirbantį jų naudai.

Įsidėmėtina, pavyzdžiui, Anglijos kolonijų ministerio Makdonaldo kalba, kurioje jis, tarp kitko, pareiškė, kad „daug kas dar mūsų kartos matys, kai Anglijos imperija subyrės į šipulius“.

Šis Makdonaldo įspėjimas nėra beprasmis.

V. Šiugžda.

Antroji Čeko-Slovakija

Po tragiškų rugsėjo ir spalių mėn. dienų Čeko Slovakijos vidaus ir užsienio gyvenimas įėjo į naujas vėžes ir dabar jau suderinamas su politine tikrove. Svarbiausių vidaus klausimų tarpe yra čekų ir slovakų tarpusavių santykių sutvarkymas. Kaip žinome, Čeko-Slovakijos ribose gyvena dvi slavių kilmės, tautos: čekai ir slovakai. Nors skirtumas tarp jų yra nedidelis, tačiau slovakų tauta, iki šiol čekų valdoma, dabar nori visai savarankiškai tvarkytis. Dideli sukrėtimai, kurie skaudžiai palietė valstybę, leido slovakams iškovoti autonomiją, kuri jiems buvo pažadėta dar 1918 metais. Po 1938 metų rudens įvykių Slovakija tapo autonominė valstybė, kuri dabar pati tvarko savo vidaus gyvenimą, o užsienio ir finansų politiką kartu su Čekija. Toksai pasikeitimas buvo pritaikintas ir valstybės pavadinimui. Dabar Čekoslovakija vadinasi Čeko-Slovakija. Skirtumas gal ir nedidelis, bet aiškiai rodo, kad dabartinė Čeko-Slovakija susidaro iš dviejų autonominių ir vienos centralinės valdžios.

Iškovoję autonomiją, slovakai pradėjo kratytis čekų Slovakų vyriausybė, kun. Tiso vadovaujama, pašalino čekų valdininkus iš administracijos, geležinkelių, mokyklų ir kt. Jų vieton paskyrė slovakus. Ta proga reikia tačiau priminti, kad čekai nuo 1918 metų teikė slovakams didelę materialinę ir dvasinę paramą. Pavyzdžiui, buvo pastatyta visa eilė geležinkelių, plentų ir šiaip pastatų, čekų valdininkai sutvarkė administraciją ir švietimą Žinoma, toje akcijoje daugiausia buvo atsižvelgiama į čekų interesus, bet tuo pasinaudojo ir slovakai.

Dabar Slovakija savo vidaus gyvenimą tvarko šitokiu dėsniu: *viena tauta, viena partija*, kitaip sakant visiška totalinė santvarka. Kun. Hlinkos vardo gvardija yra suorganizuota hitlerininkų formacijų pavyzdžiu ir apskritai hitlerizmas Slovakijoje yra labai mėgiamas. Tačiau kalbant atvirai, reikia pasakyti, kad ne kitaip yra ir su čekų valdžia. Kiekvienas Čeko-Slovakijos žingsnis užsienio politikos srityje turi būti suderintas su Vokietijos interesais, o čekų ministrai labai dažnai važinėja į Berlyną. Chvalkovskio paskyrimas užsienių reikalų ministeriu, vedamos per Čekiją autostrados, palankios Vokietijai prekybinės sutartys, dideli užsakymai čekų karo pramonėje Vokietijos naudai — rodo, kaip toli yra nuėjęs tas glaudus Vokietijos Čeko-Slovakijos bendradarbiavimas. Būdingiausias faktas yra tai, kad vokiečių tautinės mažumos Čeko-Slovakijoje (vokiečių yra apie 350.000) atstovas pravedė parlamente įstatymą, kuriuo organizuojama tiesiog valstybė valstybėje. Pagal tą įstatymą, vokiečių mažuma turės visas politines ir kultūrines privilegijas, galės nešioti hitlerininkų uniformą, sveikintis rankos pakėlimu ir net kabinti vėliavas su svastikos ženklu.

Čekijos vidaus gyvenimas yra tvarkomas visai naujais pagrindais. Didelis čekų susiskirstymas partijomis ir netinkama užsienio politika, kaip pasakė prem. Beranas, privedė prie katastrofos. Gyvenimo pamokyti, čekai uždarė visas aštuonias partijas, jų vieton įsteigdami tautinės vienybės autoriteto pagrindu sudarytą vieną partiją.

Valstybės prezidentu, kaip žinia, išrinktas d-ras Hacha, kiti du politikai, prem. Beranas ir užsienių reikalų ministeris Chvalkovskis irgi yra stiprios asmenybės, kurie valstybę tvarkys visai kitais pagrindais.

Bd.

Karščiausi metai Europos politikoje

Jau nuo senų laikų yra politikoje vartojamas karinis posakis, kuris skamba labai nemaloniai: „Jeigu nori taikos, tai ruoškis karui“. Vadinasi, jeigu nori, kad tavęs nieks neliestų, būk nuo galvos iki kojų kuo geriausiai apsiginklavęs. Mūsų laikais, kada dar buvo garsi ir nepasenusi Tautų Sąjunga, šis posakis buvo pakeistas visai kita prasme, būtent buvo sakoma: „Jeigu nori taikos, tai ir ruoškis taikai“. Šito dėsnio laikėsi Anglija ir Prancūzija. Laimėjusios paskutinį karą ir prisisotinusios kolonijomis ir turtais, guodė daugelį mažesnių valstybių, glaudė jas po savo sparnu ramindamos, kad nieko nebijotų, nes jų nieks nepuls, nelies. Nors globojamos tiems glostymams ir nelabai tikėjo ir po truputį ginklavosi, tačiau dėl to kiek nutolo nuo realios politikos, nes kai kurios nepalaikė artimesnių santykių su savo kaimynais. Bet blogiausiai, kad šios dvi didžiosios valstybės, kaldamos kitiems į galvą svajonę apie amžiną taiką, ir pačios sau įsikalė, kad ginklas bus nereikalingas, kad visus nesusipratimus išspręs Tautų Sąjunga. Prancūzai, pagaminę Mažinoto liniją, pasijuto saugūs, kaip kadaise prieš tūkstančius metų kinai, pasistatę ilgiausią mūro sieną.

Visos šios svajonės galutinai iširo praėjusiais metais, kai Hitleris pradėjo kurti Didžiąją Vokietiją. Pirmutinis smūgis buvo Austrijos prijungimas. Jis pavyko labai sklandžiai. Hitleris kelis kartus Austrijoje mėgino padaryti perversmą. Tačiau tie mėginimai baigdavosi nepasisekimu ir sukeldavo labai daug Hitleriui nejaukių pasėkų. Dėl to jis pasiryžo šį reikalą likviduoti iš karto, radikališkiausiu būdu. Vasario 12 d. pasikvietė nelaimingąjį Šušnigą į Berchtesgadeną ir pareikalavo vyriausybės, kurioje būtų ir hitlerininkų atstovai. Tokiu būdu Šušnigo vyriausybėje atsirado garsusis Seys-Inkvartas, kuris per mėnesį pavertė Austriją pusiau hitleriška ir kovo 11 d. vakare, pašalinęs Šušnigą iš jo pareigų, pakvietė Vokietijos kariuomenę tvarkos palaikyti. Tą pačią naktį Austrijoje visuose miestuose nutūpė Vokietijos eskadrilės ir apsistojo šarvuočių daliniai. Tvarka visur buvo palaikyta. Austrija pražuvo. Po šio anšliuso įvyko visa eilė kitų labai svarbių istorinių faktų.

Kovo 17 d. Lietuvos vyriausybė gavo notą iš Varšuvos, kad per 48 valandas būtų užmegsti diplomatiniai santykiai. Po didelių įtempimų kovo 19 dieną nota buvo priimta. Buvo manyta, kad po šių dviejų įvykių likusius praėjusių metų mėnesius Europa išgyvens ramiai. Bet pasirikta. Jau balandžio 24 dieną mieste Karlovy Vary Sudetų krašto vokiečių vadas Henleinas paskelbė garsiuosius 8 savo reikalavimų punktus Čekoslovakijos vyriausybei, kuriuos Hitleris aprobavo ir užtikrino, kad juos iškovoti padės visa Vokietija. Tai buvo pirma liepsnelė, kuri greitu laiku išsiplėtė į didelę ugnį, pasibaigusia be sprogimų. Prieš lemiančius įvykius, Hitleris gegužės 2 dieną nuvyko į Rymą, kur jis buvo triumfališkai priimtas ir, žinoma, užtikrintas, kad Sudetų konflikto metu Italija laikysis nuošaliai. Už tai Hitleris pažadėjo Musoliniui padėti Viduržemio jūroje įsitvirtinti (ypatingai pabaigti su Ispanija).

Šių susitarimų pasėkų ilgai nereikėjo laukti. Jau gegužės mėnesio viduryje prasidėjo Sudetuose dideli neramumai ir vokiečių spaudos aštrūs atakai prieš Prahą, nuolatiniai susirėmimai tarp vokiečių ir čekų policijos kasdieną didėjo. Vokietija pradėjo koncentruoti savo armiją Čekoslovakijos pasienyje. Netrukus paaiškėjo, kad Čekoslovakija galutinai būsianti paaukota. Ir tikrai, rugpiūčio 4 d. į Prahą atvyko garsusis lordas Runcimanas. Jis Prahą tik migdė ir privedė prie tokios padėties, kada Prahai su Berlynu betarpiškai kalbėti jau buvo pervėlu. Hitleris, įsitikinęs, kad Benešas aklai tiki Paryžiaus ir Londono gražiems žodžiams ir sutartims, nustojo ieškojęs priemonių betarpiškai su Praha išspręsti Sudetų konfliktą ir pradėjo atvirą kovą už jų prijungimą prie Vokietijos. Tuo tikslu rugpiūčio 15 dieną paskelbė didžiuosius kariuomenės manievrus, kuriuose dalyvavo 1½ milijono karių. Tai buvo dalinė mobilizacija prieš Prahą, nes tariamieji Vokietijos armijos manievrai kaip tik buvo sukoncentruoti Čekoslavakijos pasienyje.

Dabar jau ir Londonas su Paryžiumi patikėjo, kad Hitleris pasiryžęs Sudetus prijungti prie Vokietijos. Dėl to visai tylėjo, kai Praha, atsakydama į Hitlerio manievrus, irgi paskelbė mobilizaciją ir sukoncentravo kariuomenę Sudetuose. Tik dabar pradėta per tarpininkus kalbėtis jau ne su Henleinu, bet su Hitleriu ir siūlyti jam visokius projektus. Bet buvo pervėlu. Henleinas rugsėjo 15 d. paskelbė proklamaciją, kad Sudetų kraštas prijungiamas prie Vokietijos. Po to įvyko dar visiems atmenami faktai. Rugsėjo 18 d. Londone Daladje ir Bone iš vienos pusės ir Čemberlenas su Halifaksu iš antros paruošė Čekoslovakijos padalinimo planą, kurio nepriėmė nei Praha, nei Berlynas. Prasidėjo Čemberleno kelionės pas Hitlerį: po pasimatymo Berchtesgadene, rugsėjo 23 d nuvyko į Godesbergą, kur nesusitarta. Rugsėjo 24 d. Čekoslovakija skelbia visuotinę mobilizaciją, Londone ir Paryžiuje irgi šaukiami atsarginiai. Berlyne jau visiškai pasiruošta kariniam puolimui. Galutinai rugsėjo 29 dieną sušaukta Miuncheno konferencija viską išsklaidė, taiką išgelbėjo, o Čekoslovakiją pražūdė.

J.

---

karčiais žvilgterėdavo į savo paršą, į tą mielą, lepintą paršiuką, alkaną ir sustyrusį ankštame gardelyje. Buvo piktoka. Jis pats buvo alkanas, kaip ir jo paršas, bet jis tylėjo, o bekonas piktai unkštė.

Artinos vakaras. Prieš Juozą eilėje beliko vienuolika vežimų. Tada priešais atsistojęs kažkoks ponas paskelbė: šiandie daugiau bekonų nebepirksią. Iš laukiančiųjų tarpo pasigirdo murmėjimas, vienų kitiems skundai, o po valandėlės visi pradėjo ruoštis su bekonais grįžti į namus. Juozas niršo. Jautėsi pažemintas, užgautas, buvo gaila savo triūso ir suvargusio paršo. Jis rūpestingai jį apsupo, papurtė šiaudus, pastatė taip, kad lentelės nesiektų žaizdos pasturgalyje ir piktai nusispjovęs apgręžė arklį.

Vėl šėrė parvežtą bekoną, vėl svėrė jį, prausė, kalbino ir glostė, kol sulaukė kitos supirkinėjimo dienos. Žaizda pasturgalyje dar nebuvo sugijus, dar buvo šašų ir paraudonavimų. Šį kartą stengėsi dar patogesnę jam padaryti kelionę ir išvažiavo anksčiau: iš vakaro. Miestą pasiekė apie vidunaktį. Vos penki žmonės tebuvo atvažiavę.

Kiaulių priėmėjai Juozo bekoną rado tinkamą į trečią rūšį.

— Kaip ponas? — Ne, jis turbūt negerai nugirdo. — Šitą paršą? Į trečią rūšį?

— O kaip tėvas manai? Į pirmą? — šaipėsi priėmėjas. — Pažiūrėk, kiek kiaulių. Greitai mes į jokią rūšį jų nebeimsime, nes nebeturime kur dėti.

— Bet šitas paršas, pone!

— O kas šitas? Šeriai pašiurpę, pasturgalis nutrintas. Baigta. Toliau!

Ką tik neprasikeikė Juozas tai užgirdęs. Kokia prekė, toks ir pinigas. Iš gražiausių vilčių vos kelios dešimtys litų. Kad galėtų, Juozas pasaulį sudaužytų už tokią gėdą ir skriaudą.

Įlipęs vežiman piktai patraukė vadeles:

— No, biaurybė! Vilksis čia, kaip dvėsdamas. — Ir netaręs nei vienam nei žodžio išvažiavo į miestą pasipirkti.

— Žmona prašė vaikui, — galvoja Juozas. Staiga jam dingtelėjo: vaikas kaltas, kad taip išėjo su tuo paršu. Žinoma, ir boba. Jei mažiau būtų apie vaiką tupinėjus, o dažniau į paršą pažvelgus — kitaip būtų buvę.

— Sulauks ji man dabar, kad ką pirkčiau. Tepasikaria.

— Ko baries, kaimyne? — užkalbina jį pažįstamas ir įsitvėręs vežimo briaunos žygiuoja greta, klausinėdamas naujienų.

Naujienos blogos. Jas išsipasakoti — ilgas dalykas. Bet pasakotis norisi, stačiai — reikia. Vyras vis ne bobos kvaila galva.

Jie pasuko užvažiuojaman kieman ir suėjo į vidų prie alaus stiklinės pasitarti apie sunkius reikalus.

Vos pradėjus švisti, dainuodamas ir keikdamas Juozas įvažiavo savo kieman.

— Miega, pūsta, a? Abudu su vaiku. O paršo nemokėjo prižiūrėti, a?.

Ir lipdamas iš ratų užtraukė: Dar gaideliai negiedojo.

Bet Magdė jau nemiegojo. Ir vaikas visą naktį buvo neramus ir jai kažko negera.

Su kūdikiu ant rankų ji atsistojo prie lango pažiūrėti į grįžtantį vyrą.

Pamatęs ją Juozas, ratuose sugraibė nulaužtą botkotį ir juo grasindamas šaukė:

— Iš namų bjaurybės! Aš jums parodysiu šitaip apleisti paršą. Vaiką, ar nematei, glėbyje laiko. O paršo tai nenorėjai prižiūrėti, a? Užmušiu kaip kalę!

Mėgino aukščiau pakelti ranką, bet ta jo nebeklausė: nusviro žemyn ir paleido botkotį. Juozas vėl apsigręžė į vežimą niūniuodamas: paršeli mano, paršeli mielas, oi liūlia, liūlia. Ir susigriaudinęs užsikniaubė ant vežimo verkdamas.

Magdė greitai atsitraukė nuo lango. Tamsiame kampe už pečiaus ji skubiai ruošė vaikui guolį, norėdama jį paslėpti nuo įpykusio tėvo. Vaikas pravirko.

— Tylėk sūneli. Tylėk brangiausias. Gulėk ramiai, ramiai mieliausias. Kai užaugsi — būsi mano užtarėjas, — ašarų dusinamu balsu kalbėjo Magdė.

Ji peržegnojo vaiką, uždengė jį drobiniu skuduru ir apsisiautus skara nuėjo padėt nukinkyti arklio.

(GALAS)

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Sviliškė, Dūkšto valsč. *Kalėdų eglutė.* Pirmą Kalėdų dieną čia buvo surengta Kalėdų eglutė. Jos pažiūrėti buvo susirinkę vietos jaunimas, vyresnieji ir vaikai.

Į šią kalėdinę pramogėlę buvo atvažiavęs užprašytas Dūkšto parapijos klebonas kun. J. Vaičiūnas. Prie eglutės vaikai pagiedojo lietuviškų kalėdinių giesmių, pasakė eilučių, padainavo ir pažaidė. Vaikams pabaigus, pagiedojo kalėdinių giesmių ir jaunimas. *Pažymėlis.*

Lydos apskr.

Rodunė *Siaučia ligos.* Rodunės apylinkėje yra įsigalėjusios dvi labai nemalonios ligos — džiova ir vėžys. Džiova daugiausia serga vidutinio amžiaus žmonės, bet jos neišvengia ir vaikai. Vėžio liga daugiausia nuvaro į kapus senesniojo amžiaus žmones. Ši liga atsiranda lūpose, veide ir viduriuose.

Žmonės su šiomis ligomis kovoja labai primityviškomis priemonėmis. Ligonys gyvena kartu su sveikaisiais, vartoja tuos pačius valgomuosius indus, rūbus, patalines. Mat, beveik visi vargingai gyvena. Tuo tarpu iš šalies čia niekas žmonėms neateina į pagalbą. Miestuose, rodos, veikia visokios kovai su džiova ir vėžiu draugijos, įstaigos, tačiau Rodunės apylinkėj jų niekas nemato. Atrodo, kad vargšai kaimo žmoneliai visų yra pamiršti.

J—nas.

Suvalkų apskr.

Aradnykai, Beržinykų valsč. *Pasiryžę neįsileisti degtinės parduotuvės.* Dabar, po Naujųjų Metų, kažkoks rusas nori Aradnykų sodžiuje atidaryti degtinės parduotuvę. Aradnykiečiai, žinodami, kiek tokia krautuvė be reikalo gali iš jų suimti pinigų, nusistatę yra jos neįsileisti. Jie žada rašyti apskrities storastai prašymą, kad jų sodžiuje degtinės parduotuvės neleistų atidaryti. *Krauklys.*

„AIDĄ“ skaitei pernai — skaityk ir šiemet!

KRONIKA

„Aido“ atkarpa

Kito „Aido“ numerio atkarpoje bus pradėta spausdinti mūsų jauno bendradarbio P. Svyros ilgesnė apysaka „Blaivėją akiračiai“.

Ta proga norėtumėm pažymėti, kad praėjusiais metais ilgesnį laiką „Aido“ atkarpoje buvo dėti M. Yčo atsiminimai mūsų skaitytojų buvo skaitomi su dideliu susidomėjimu. Tenkindami savo skaitytojų norą, panašių dalykų pasistengsime dėti dažniau. Dabar dėl įvairumo bus pradėta spausdinti aukščiau minima lengvo, patraukląus turinio apysaka „Blaivėją akiračiai“.

Kalėdų atostogos mokyklose

Kalėdų atostogos pradžios ir vidurinėse mokyklose pasibaigia sausio 10 dieną. Sugrįžę iš kaimų Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai tą dieną turės pirmas poatostogines pamokas.

Išvažiavo arkivyskupas

Sausio 4 d. Vilniaus arkivyskupas R. Jalbžykovskis išvažiavo Varšuvon, kur dalyvausiąs kardinolo Kakovskio laidotuvėse.

Sugrįžo kun. K. Pukėnas

Buvęs lietuvių katalikų akcijos referentas kun. K. Pukėnas buvo išvykęs kartu su „Varpo“ choru Kaunan. Sausio 3 d. kun. K. Pukėnas iš Kauno sugrįžo. Kartu sugrįžo ir du choro dalyviai.

Sugrįžę pasakoja, kad „Varpo“ choras Kaune turėjęs didelį pasisekimą. Visur jis buvo mielai kviečiamas, sveikinamas, vaišinamas ir apkraunamas visokiomis dovanomis.

Sausio 3 dieną choras dainavo Klaipėdoje. Jo koncertas turėjo didelio pasisekimo. Klaipėdos lietuvių chorai ir ten gyveną vilniečiai įteikė Vilniaus chorui adresą. Surengtame iškilmingame priėmime buvo pasakyta daug nuoširdžių kalbų.

Sausio 5 dieną choras sugrįžo Kaunan ir pakviestas dalyvavo rašytojų ir žurnalistų surengtame baliuje.

Lenkai organizuoja chorų suvažiavimą

Šių metų vasarą numatoma sukviesti į Vilnių viso Vilniaus krašto lenkų chorus, kurie pasirodysią su savo dainomis. Tam reikalui yra sudarytas atskiras komitetas. Jo rūpesčiu sausio 4 d. Vilniuje įvyko Lenkų Chorų ir Giedotojų Draugijų atstovų pasitarimas, kuriame išrinktos kelios komisijos, kad rūpintųsi būsimojo chorų suvažiavimo organizavimu. Chorų suvažiavimas yra numatytas gegužės 28 ir 29 dienomis—per Sekmines.

Ta proga tenka pažymėti, kad Vilniaus krašte yra nemaža ir lietuvių chorų, kurie gieda bažnyčiose ir dainuoja savo vakaruose. Argi ir jie negalėtų panašiai susiorganizuoti ir, suvažiavę į vieną vietą, parodytı savo jėgas?

Vilniuje siaučia gripo epidemija

Jau antra savaitė Vilniuje siaučia gripo epidemja. Gripu serga žymi dalis žmonių. Paskutinėmis dienomis gripu susirgo visa eilė gydytojų ir nemaža ligoninių sanitarų. Liga palietė ir Vilniaus greitosios pagalbos personalą, dėl ko jos veikimas buvo gerokai susistabdęs.

Redakcijos atsakymai

Dubičių seniams. Jau senas dalykas. Pagaliau, tame atitaisyme pasakė savo nuomonę ne redakcija, bet pats atitaisytojas. Kadangi prieš jį buvo anksčiau rašyta, tai jis turėjo teisę reaguoti. Ar jis rašė tiesą, ar ne tiesą — patys matote ir už tai galite kaltinti vien tą asmenį, o ne redakciją. Užuot judinę tą jau pasenusį reikalą, geriau atsiųskite kitokių žinių. Lauksime.

Ąžuolui. Skelbimas atsiųstas pavėluotai. Apie tą patį dalyką prašome parašyti plačiau.

Rusteikai. Apie nubaudimą išleidome, nes nepažymėjote už ką tie asmens buvo nubausti. Taip pat išleidome ir tas korespondencijos vietas, kur kalbama apie mažesnės reikšmės dalykus.

X—ui. Galimas dalykas, kad tas laikraštis parašė ne tiesą, bet dėl suprantamų priežasčių mes to atitaisyti negalime.

Sveikino Klaipėdos krašto gubernatorių

Naujųjų Metų proga Klaipėdos krašto gubernatorių V. Gailių pasveikino Klaipėdos Krašto Direktorijos pirmininkas Baldžius, Direktorijos nariai Surau ir Betke. Magistrato vardu sveikino vyr. burmistras Dr. Brindlinger ir burmistras Schulz, o miesto seimelio vardu — pirmininkas Dr. Borchert. Po to sveikino visi Klaipėdoje esantieji konsulai ir įgulos vadovybė su gen. št. pulk. Breimeliu priešakyje. Vėliau sveikino įstaigų viršininkai, organizacijų vadai ir kiti.

— Lietuvos Tarybos narys Kalvaitis išvyko į Lenkiją, kur jis, be kita ko, norįs susipažinti su Lenkijos teismų santvarka.

— Baltijos valstybių užsienių reikalų ministerių konferencija įvyks šiemet vasario 1 — 3 dienomis Kaune.

KARAS ISPANIJOJE

— Gen. Franko kariuomenės štabas praneša, kad nacionalistams pavyko užimti kelias vyriausybininkų pozicijas ir šiek tiek pasistūmėti priekin prie upės Segre.

Iš kitų frontų žinių neatėjo.

— Dar prieš Kalėdas nacionalistai susekė, kad Anglijos konsulas San Sebastiane užsiimąs šnipinėjimu vyriausybininkų naudai. Šiomis dienomis už šnipinėjimą suimtas to konsulato vice konsulas Goldinas. Jo suėmimas sukėlė anglų visuomenės susidomėjimą.

— Ispanijos reikalai būsią aptariami Ryme per Čemberleno pasimatymą su Musoliniu. Spėjama, kad paskutinis nacionalistų puolimas buvo padarytas ir tam, kad per pasitarimus Musolinio turėtų daugiau įrodymų, jog nacionalistai ima viršų ir jų pusę reikią daugiau palaikyti.

Nuo tokių skaičių viskas susimaišo

Prasidėjus naujiems 1939 metams, visi pasaulio laikraščiai plačiai aprašo svarbiuosius pergyvenimus 1938 metais ir stengiasi atspėti, ko galima susilaukti šiemet.

Pažymėtinas yra nepaprastas spaudos susidomėjimas didžvalstybių ginklavimusi. Beveik visi laikraščiai, lyg būtų susikalbėję, rašo, kad šie metai yra lemiamieji ginklavimuisi metai, po kurių reikia laukti dar didesnių įvykių, negu tokių, kokie yra buvę 1938 metais.

Ta proga užsienio laikraščiai nurodo, kad šiemet ypač skubiai ginkluosis Amerika, Anglija ir Prancūzija (demokratinių valstybių blokas), nors ir pernai šios valstybės ginklavimosi srityje labai daug padarė.

Pavyzdžiui, 1938 metų pabaigoje vien Anglija apsiginklavimo reikalams *kas valandą* išleisdavo apie milijoną aksinų. Iš to daroma išvada, kad šiemet Anglija taip stipriai apsiginkluos, kad kitais metais jokia didžvalstybė nedrįs jos kabinti.

Kiek yra žuvusių Ispanijos naminiame kare?

Užsienio spauda naujų metų proga gana plačiai rašė apie Ispanijos naminio karo padarinius. Kai kurie laikraščiai tvirtina, kad Ispanijos naminis karas nuo buvusio Didžiojo karo skiriasi vien tik tuo, kad jame mažiau daly vauja žmonių. Vis dėlto tai gana plataus masto karas. Ispanijos visų frontų ilgis sudaro iki 3.000 km. Abi kariaujančios pusės dabar turinčios maždaug po 750 000 — 800.000 kariuomenės. Iš to skaičiaus apie 6 0.000 vyrų yra frontuose. Nuo Ispanijos karo pradžios esą iš viso mobilizuota iki 2.000.000 vyrų. Kare žuvusiųjų ir sužeistųjų skaičius esąs nepaprastai didelis. Kautynėse jau esą žuvę iki 500.000 karių.

Iš savo geriausių karių abi šalys esančios sudariusios smogiamąsias kariuomenes, į kurias įeina iki 1 0.000 vyrų. Pripažįstama, kad per visą karo laiką geriau sekasi nacionalistams, nes jie nėra prakišę nė vieno didesnio masto puolimo nuo 1937 metų. Tačiau pilietinio karo eiga parodžiusi, kad ir vyriausybininkų kariuomenė yra gana pavojingas ir gints sugebąs priešas. Tačiau puolimuose vyriausybininkai nesą laimėję nė vieno didesnio mūšio, jiems geriau sekasi gintis. Vienintelis vyriausybininkų užimtas didesnis miestas buvo Teruelis, kurį po 10 mėnesių jie vėl buvo priversti atiduoti nacionalistams. Generolui Franko tačiau nesą pavykę laimėti todėl, kad Ispanijos karas nėra paprastas karas ir, norėdamas tą pilietinį karą baigti, Franko turėsiąs užimti visus vyriausybininkų rankose dar tebeesančius miestus ir kaimus.

×

Ta pačia proga užsienio spauda rašo ir apie Japonijos Kinijos karo vaisius. Per pusantrų metų japonams esą pavykę užimti apie (1.515.000 kvadratinių km, t. y. 47%) Kinijos teritorijos. Tačiau japonams užkariautose srityse labai trukdo kinų partizanai. Dėl to paskutiniu laiku japonai ėmėsi griežtų priemonių jiems likviduoti. Pasirodė, kad kinų partizanų dalinių būta beveik visuose užimtuosiuose miestuose. Kaip tie daliniai yra apginkluoti, galima matyti iš to, kad iš vieno tokio dalinio buvę atimta iki 40 armotų. Tokių kovų, kokias tenka japonams vesti su kinų partizanais, karo istorija dar nesanti mačiusi. Vienas kalbėtojas Šanchajuje pareiškė, kad japonų kovos su kinų partizanais turėsiančios trukti mažiausia dar metus laiko. Japonai tikisi šiais metais visiškai laimėti Kinijos karą. Tačiau, kitapus vertus, ir kinai šiame kare yra žymiai sustiprėję, kai kuriose provincijose yra labai pakilęs tautinis atgimimas ir kinų tautos nuotaikos esančios tokios, kad jie nedrįsta kalbėti apie taiką su japonais.

LIETUVIŲ

KRED. KOOPERATYVAS

(BANKAS)

Vilnius, Didžioji g. 12. Tel. 16-39

Vienintelė lietuvių taupomoji įstaiga, priima indėlius įvairiomis sąlygomis ir moka geriausias palūkanas:

1) kiekvieną kartą pareikalavus — 3,5%
2) vieną mėnesį įspėjant — 4%
3) 3—6 mėnesius įspėjant— 5%

Garantija tikra — Bankas atsako už 400.000 auks.

Paslaptis užtikrinta.

Kiekvieno lietuvio pareiga palaikyti savąjį banką.

Bankas veikia: 9—15.

Įvairu-įdomu

Kas tai yra Niurembergo įstatymas?

Niurembergo įstatymas, vokiečių paskelbtasis Niuremberge, nustato santykį tarp žydų ir valstybės. Tie įstatymai leidžia žydams gyventi tam tikrose ribose, turėti savo tikybines, kultūrines ir ekonomines įstaigas, bet draudžia dalyvauti Vokietijos politikoje, kultūriniame gyvenime, įstatimdavystėje ir ekonominėse įstaigose.

Pagal tą įstatymą, nearijai (vadinasi ne žydai) turi išsikraustyti iš tų namų, kuriuose gyvena žydai— kitaip sakant, žydai iškraustomi iš tokių namų, kur yra mišrių tautybių gyventojai. To įstatymo tikslas išlaikyti vokiečių rasę tyrą ir saugoti ją nuo žydų kraujo priemaišos, dėl to Vokietijoje griežtai uždraustos mišrios santuokos su žydais ir žydėmis ir šiaip artimas santykiavimas su žydais draudžiamas.

Po to, kai 1938 m. prie Vokietijos buvo prijungta Austrija, Niurembergo įstatymas taikomas ir Austrijai. Tuo įstatymu, sakoma, žydai ir vokiečiai yra amžinai išskiriami. Įstatymo šalininkai sako, kad įstatymas, nustatydamas tų dviejų tautybių santykius, nors ir žemina žydus, vis tiktai ateityje ir juos apsaugos nuo neteisėto persekiojimo, kurį jie patiria iš atskirų nacių — išsišokėlių pusės.

Šių dienų Robinzonas

Atlanto vandenyno pietuose, vienoje Sendviečių salelėje neseniai pavyko užtikti žmogų, kuris atskirtas nuo pasaulio pragyveno vienui vienas arti 35 metų. Šis mūsų dienų Robinzonas buvo užtiktas, nubloškus audrai į tą salelę vieną prekybinį laivą. Laivo įgula išsikėlė į salą. Jūrininkų čia nesutiko nė vienas žmogus. Buvo aišku, kad salelė yra negyvenama. Tačiau po kurio laiko jūrininkai pastebėjo besislapstantį krūmuose keistą padarą. Keletas pramuštgalvių užsimanė jį sugauti ir sugavo. Sugavus, paaiškėjo, kad tai esama žmogaus. Žmogus iš karto blaškėsi, bet paskui apsiramino. Susitaisę savo laivą, jūrininkai atplaukė į Angliją, kartu atsigabendami ir rastąjį žmogų. Būdamas ligoninėje, rastinis atsigavo ir net papasakojo savo istoriją. Pasirodė, kad tai yra Rideris Jaksonas, „Montanos“ laivo jūrininkas. „Montana“ paskendo 1903 m. Atlanto vandenyno pietuose. Buvo manoma, kad žuvo visa šio laivo įgula. Tačiau vieno žmogaus, šio Jaksono, stebuklingu būdu išsigelbėta. Kaip pats Jaksonas pareiškė, jį bangos išmetė į krantą, jau netekusį sąmonės. Atsigavęs, šis laimingas žmogus manė, kad sugrįžti į civilizuotą pasaulį pavyks netrukus, o arti nepasirodė nė vienas laivas. Pagaliau vienišas jūrininkas išsigelbėti nebeteko jokios vilties. Nusiminimas ir laukinė aplinkuma paveikė jį taip, kad jis pats pasidarė kaip laukinis. Dabar, kurį laiką pabuvęs ligoninėje, jis jau vėl tapo žmogumi, tačiau daugelio dalykų nesupranta. Bet ir nenuostabu. Jis juk nuo šių dienų gyvenimo yra atsilikęs visais 35 metais.

Kiek visame pasaulyje žmonių?

Tautų Sąjungos sekretoriato statistikos departamentas praneša, kad 1936 metų pabaigoje pasaulyje buvo du milijardai šimtas trisdešimt keturi milijonai žmonių. Neskaitant Kinijos, 1937 metais pasaulio žmonių skaičius padidėjo aštuoniolika milijonų, tai yra 1,1%. Pusė visų žmonių gyvena Azijoje. Indijoje gyvena 374 milijonai žmonių. Kinijoje skaitoma 450 mil. gyventojų; Japonijoje — 72 milijonai, o visoje japonų imperijoje — apie 100 milijonų. Sovietų Sąjungoje gyvena 178 milijonai žmonių. Europoje, be Sovietų Sąjungos, iš viso yra 397 milijonai gyventojų. Iš jų Vokietijoje gyvena 79 milijonai, Didžioje Britanijoje — 47 milijonai, Italijoje — 43 milijonai, Prancūzijoje — 42 milijonai, Lenkijoje — 35 milijonai. Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra 1 0 milijonų.

Amerika priešinga kalendoriaus reformai

Visame pasaulyje vedama propaganda įvesti naujos sistemos kalendorių, kuriame metai turėtų 13 mėnesių, o mėnuo po 28 d. Šiam reformuotam kalendoriui labai didelis pasipriešinimas jaučiamas Amerikos Jungtinėse Valstybėse. Aiškios to priešinimosi priežastys: Amerikoje nemėgiamas skaičius „13“. 13 čia visai dingęs iš gyvenimo. Viešbučiuose trylikto numerio niekaip nerasi, jo vietoje yra „12-b“. Taip pat ir dangoraižiuose nėra trylikto aukšto, nes po dvylikto aukšto žymimas iš karto keturioliktasis. Pas mus ne vienoje krautuvėje matomas parašas, pranešąs, kad į kreditą prekės neduodamos, o Amerikos krautuvėse galime rasti parašą: „Į kreditą galima pirkti tryliktame aukšte“,— reiškia tą patį... Į traukinio ar keltuvo vagoną, kuris pažymėtas eiliniu 13 numeriu, Amerikos Jungtinėse Valstybėse vargu ar susirastų nors vienas keleivis. Tai tikras prietaringumo rekordas!

Reikšmingi skaičiai

Jau 20 metų sukako nuo tos dienos kai buvo pasirašytos paliaubos po Did. Karo, ir vis dar daug žmonių kenčia dėl to karo. Anglijoje, kaip skelbia dienraščiai, šiandien dar yra ligoninėse ir prieglaudose tiek nukentėjusių: 8.0 0 vyrų, netekusių vienos ar abiejų kojų; 3.600 vyrų, netekusių vienos arba abiejų rankų; 90.000 vyrų su sužalotomis ir nupiautomis rankomis arba kojomis; 10.000 vyrų, kurių regėjimą sugadino dujos, bombos ir šoviniai, ir iš jų 2.000 visai nieko nemato; 15.000 vyrų turi sužeistas galvas ir nešioja plieno „kepures“; 11.000 vyrų nieko negirdi, jų klausą sugadino karo veiksmai; 2. 00 vyrų buvo nušalę kojas; 32.000 vyrų ir dabar dar gydosi nuo visokių ligų, gautų karo metu; 41.000 vyrų serga džiova iš karo meto; 38.000 serga širdies ligomis; 25.000 — serga nervų pairimu...

Anglai kasdieną išmoka 110.000 sv. st (apie 3.300 000 auks.) pensijų pasaulinio karo invalidams ir žuvusiųjų karių šeimoms. Per metus išmokama per 40 milijonų sv. st., arba apie 1.200 milijonų auks.

Neturėdamas pilvo sulaukė virš šimto metų

Kai žmogus sulaukia šimto metų, sakoma, apie tokį, kad jis esąs labai sveikas. Tačiau kartais atsitinka ir visai kitaip. Per vieną didelį gaisrą Čikagoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, netyčiomis buvo peršautas tūlas Ferdinandas Vagoveris. Nors jam gydyti buvo pakviesti geriausi, garsiausi gydytojai, tačiau pilvo išgydyti jokiu būdu neįstengė. Ligoninėje Vagoveris išgulėjo keleris metus. Pagaliau, gydytojai ryžosi padaryti Vagoveriui nepaprastą operaciją: jie išėmė peršautą ir neišgydomą pilvą, o jo vietoje sudėjo sidabrinius vamzdelius. Ferdinandas Vagoveris operaciją išlaikė ir be pilvo išgyveno dar dvidešimtį metų. Žinoma, jis turėjo būti fiziniai stiprus žmogus, jei turėdamas 83 metus amžiaus dar atlaikė tokią sunkią operaciją, po kurios susilaukė net 103 metų amžiaus.

„AIDO“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59.
Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai
Atskiro numerio kaina 10 skatikų.
Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas **Liudvikas Cicėnas**. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH“ Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius **Vincas Budrevičius**